

Duhovno očinstvo

UVODNA MOLITVA

*Oče moj,
hvala Ti što si mi darovao život,
hvala Ti što si me stvorio da Tebe upoznam,
hvala Ti što si me stvorio da Tvoju ljubav uživam,
hvala Ti što si me stvorio da Tebe ljubim,
hvala Ti što si me stvorio da Tebe tražim,
hvala Ti što si me stvorio da Tebe nađem,
hvala Ti što si me stvorio da u Tebi budem,
hvala Ti što si me stvorio za sebe,
hvala Ti što si me stvorio za ljubav,
hvala Ti što si me stvorio za vječnost,
hvala Ti što postojim za Tebe,
hvala Ti što postojim za sve oko sebe u njihovim srcima,
hvala Ti što postojim u Tvome srcu kao čisto dijete Tvoje ljubavi.*

Slava Ocu...

MOTIVACIJA

Duhovno očinstvo ima temelj u stavu zahvalnosti nebeskom Ocu. Živeći duhovnu dimenziju, otac koji sa zahvalnošću i strahopoštovanjem uzdiže pogled spram nebeskoga Oca kao izvora očinstva, te prigiba koljena pred njim, svjedoči da postoji netko veći od njega u koga se može pouzdati. Takav pristup u duši djece ostavlja dubok trag za čitav život, a može biti i sjeme djetetova duhovnoga zvanja. O tome je svjedočio sv. Ivan Pavao II. koji je svojega oca usred noći znao zateći u molitvi. Na istom je tragu i sljedeće svjedočanstvo.

Moje prvo iskustvo živoga Boga zbililo se upravo preko mojega oca Mate koji nije završio veliku školu, ali je odgojen s dubokom vjerom i pobožnošću, što je prenio na mene i moju braću u Kanadi. Budući da je odrastao bez oca koga je tragično izgubio u II. svjetskom ratu, uvjeren sam da ga je to potaknulo na pravo očinstvo kako bi mi pružio ono što je njemu nedostajalo.

Jedno iskustvo iz djetinjstva kad sam imao pet, šest godina osobito mi je snažno urezano u sjećanje. Bili smo svi skupa kao obitelj na svetoj misi u crkvi Naše Gospe, Kraljice Hrvata u Torontu. Sjedili smo u »našoj« klupi na uobičajen način tako da su roditelji bili sa strane, a mi djeca u sredini, da bismo im bili na dohvata ruke. Tijekom mise postalo mi je dosadno i teško mi je bilo biti tih i miran. Pri podizanju, tada još nisam znao što se događa, primijetio sam kako moj otac kleči raširenih ruku. Viđao sam ga i prije i poslije u tom istom položaju, ali taj dan nešto je bilo drukčije. Možda sam jednostavno pridao tome veću pozornost. Otac mi je inače bio simbol autoriteta, snage, moći i discipline, pa mi ga je zbog toga bilo čudno vidjeti da kleči raširenih ruku. Neobično je vidjeti takvu osobu u tako ranjivom položaju. Za mene je otac bio sve i iznad njega nije bilo nikoga. Imao sam strahopoštovanje spram oca, pa me je čudilo da i on ima strahopoštovanje spram nekoga ili nečega.

Dijete kao dijete, povukao sam ga za ruku i pitao što radi. Nije mario za to i nastavio je klečati. Kako nisam odustajao, okrenuo se prema meni mirno i staloženo rekavši da šutim i malo pričekam. Usmjario je prst prema oltaru i svećeniku koji je držao Tijelo Kristovo i rekao mi da je tamo Bog. Toga dana naučio sam da ima netko tko je iznad moga tate; naučio sam da i moj tata ima Oca. Toga dana me je moj otac Mate upoznao sa svojim nebeskim Ocem. Za mene od toga dana Bog postoji. To je iskustvo, bez sumnje, pridonijelo i mojoj odluci da postanem svećenik. (don Damir Stojić, SDB)

RAZMISLI

- Što podrazumijevam pod pojmom duhovno očinstvo? Odnosi li se to i na mene?
- U kojoj mjeri živim duhovnu dimenziju svojega očinstva? Može li ona biti motivacija mojoj ili drugoj djeci da dobiju iskustvo živoga Boga i odluče se za duhovni poziv?

RAZRADA

Što kaže Sveto pismo?

Mladi je Samuel služio Jahvi pod nadzorom Elijevim; u ono vrijeme Jahve je izrijeka govorio ljudima, a viđenja nisu bila česta. No jednoga je dana Eli ležao u svojoj sobi – oči su njegove počele slabiti te više nije mogao vidjeti – svijećnjak Božji još ne bijaše ugašen i Samuel je spavao u svetištu Jahvinu, ondje gdje je bio Kovčeg Božji. I Jahve zovnu: »Samuele! Samuele!« A on odgovori: »Evo me!« I otrča k Eliju i reče: »Evo me! Ti si me zvao!« A Eli reče: »Ja te nisam zvao. Vрати se i spavaj!« I on ode i leže. I Jahve opet zovnu: »Samuele! Samuele!« Samuel usta, ode k Eliju i reče: »Evo me! Ti si me zvao!« A Eli odgovori: »Ja te nisam zvao, sine! Vрати se i spavaj!« Samuel još nije poznavao Jahve i još mu nikada ne bijaše objavljena riječ Jahvina. I Jahve zovnu Samuela po treći put. On usta, ode k Eliju i reče: »Evo me! Ti si me zvao!« Sada Eli razumje da je Jahve zvao dječaka. Zato reče Samuelu: »Idi i leži; a ako te zovne, ti reci: 'Govori, sluga tvoj sluša.'« I Samuel ode i leže na svoje mjesto. I dođe Jahve i stade i zovnu kao prije: »Samuele! Samuele!« A Samuel odgovori: »Govori, sluga tvoj sluša.« (1 Sam 3,1-10)

U svetopisamskom odlomku čitamo o Samuelovu pozivu koji je poseban po tome što Svevišnji mladića poziva tako da ga zove vlastitim imenom. Bog koji je stvorio Nebo i Zemlju obraća se

svojem malenom stvorenju i poziva ga imenom. U ovoj slici iz Staroga zavjeta vidimo koliko Bog voli čovjeka i koliko želi da mu čovjek služi. Ujedno vidimo i ljepotu odgovora Samuela koji na Božji poziv odgovara jednom od najljepših rečenica Svetog pisma, a ona glasi: **Govori, sluga tvoj sluša.**

Iz Samuelova odgovora daje se iščitati spremnost osobe da se posveti Božjoj službi. Poziv se događa tako da Svevišnji poziva, a čovjek u svojoj slobodi izabire hoće li se na poziv odazvati ili će ostati ravnodušan. Ohrabriti se i odgovoriti na Božji poziv, kao što je to učinio Samuel, znači ujedno i započeti intenzivniji osobni hod s Gospodinom. Bog na poseban način poziva u svoju službu i mlade i stare, i oženjene i one koji će služiti u celibatu. Svakomu je pronašao zaduženje u *vinogradu Gospodnjem*.

Promišljajući o ulozi duhovnog očinstva oslanjamo se na riječi Gospodina Isusa koji je rekao: *Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite* (Iv 15,16). Služba duhovnog oca počiva dakle na Kristovom pozivu koji je usmjeren na služenje drugima. Kao što otac služi svojoj obitelji, tako i duhovni otac služi drugima, prvenstveno svojoj duhovnoj obitelji, tj. župnoj zajednici, a zatim i svim ostalim ljudima. Konačno i biološko i duhovno očinstvo nalaze se zajedno u jednoj rečenici – služiti Bogu i čovjeku.

Što kaže Crkva?

- *Zato je svećenička služba također služba očinstva. Zahvaljujući njegovu posvećivanju dušama, mnoge se od njih rađaju na novi život u Kristu... Nadalje, također na nadnaravnom planu, kao na naravnom, misija očinstva ne završava rođenjem, nego se proteže da zahvati cijeli život... U prezbiterovu se životu potvrđuju one Apostolove dirljive riječi: »Dječice moja, koju ponovno u trudovima rađam dok se Krist ne oblikuje u vama« (Gal 4,19). Tako živi, uvijek novom velikodušnošću, taj dar duhovnog očinstva i prema njemu usmjerava ispunjenje svih zadaća svoje službe. (Direktorij za službu i život prezbitera, 24)*
- Na tome tragu, obraćajući se svećenicima u propovijedi na misi u Domu svete Marte 26. lipnja 2013. godine, progovorio je i papa Franjo riječima: *Očinstvo je ubilježeno u srž čovjekovu, pa svećenik nije iznimka, no njegovo se očinstvo usmjerava i živi na poseban način. Ako to nedostaje, onda kao da nešto nije u redu. Postajući zreli ljudi imala bi se osjećati i ta radost očinstva pa i u onih koji žive u celibatu. To je onda pastoralno, duhovno očinstvo usmjereno prema davanju života.*

Što kaže znanost?

- Prema istraživanju *Kršćanski identitet i kvaliteta bračnog i obiteljskog odnosa* iz 2008. godine, u 3 % obitelji moli se svakodnevno, u 9,4 % nedjeljom, u 45,7 % samo u posebnim prigodama, a 40,5 % obitelji navelo je da nikada ne moli. (Džinić i Čičković, 2009.)
- Očeva duhovnost povezana je s većom kvalitetom odnosa s djetetom. (King, 2003.)
- Očevi koji češće odlaze u crkvu, vjerojatnije je da će se uključivati u aktivnosti jedan na jedan sa svojim djetetom. (Bradford Wilcox, 2004.)

Što kažu žene/majke?

Kao odgovor na pitanje: *Što za mene znači i kako se osjećam kada moj suprug shvaća važnost duhovne dimenzije očinstva, kako za muškarce općenito tako i za svećenike, pa je razvija u praksi?*, žene/majke kažu:

- »Osjećam se sretno, zahvalno; molitvom zahvaljujem za njegovu vjerničku ozbiljnost i zauzetost.«
- »Kao supruzi puno mi to znači jer iz toga crpim snagu u životu u ovoj dolini suza i velike svjetovne slobode.«
- »Svakako je duhovna dimenzija važna i u ostvarivanju očinstva, a kada to shvaća i moj suprug osjećam se cjelovito i zahvaćeno. Posebno me raduje kada moj suprug pronade zajednički jezik s nekim svećenikom i kada se otvore zajedničkoj suradnji.«

RASPRAVA

U užem smislu riječi duhovno očinstvo shvaća se kao da je pridržano svećenicima i redovnicima tako što predstavlja i oživotvoruje božansko očinstvo. Pritom oni, nasljeđujući Božji primjer i svoje srce suobličavajući njegovom, bez zadržke i ikakve diskriminacije očinskom ljubavlju zahvaćaju svakog člana povjerenog im stada, tj. zajednice vjernika.

U širem smislu duhovno očinstvo odnosi se na svakog muškarca koji se odvaži upustiti u pustolovinu očinstva na ovaj ili onaj način. Na tome tragu mogla bi se proširiti misao svetoga pape Ivana Pavla II. upućena bogoslovima i sjemeništarcima u sarajevskoj katedrali 1997. godine, bilo da je riječ o pozivu na duhovno bilo biološko očinstvo: *To je pustolovina koju se isplati živjeti do kraja*. Uz to, jedno drugo ne isključuje, već se skladno nadopunjuje, jer je i biološki otac pozvan oživotvoriti duhovno očinstvo prema vlastitoj djeci.

Očeve koji ozbiljno shvaćaju duhovnu dimenziju svoga očinstva svjesni su naputka sv. Pavla kako im valja ljubiti ženu i djecu kao što je Krist ljubio svoju Crkvu (usp. Ef 5,22-24), odnosno da je njihova uloga muža i oca neminovno vezana uz spremnost da za dobrobit žene i djece sve žrtvuju počevši od svoga tijela, preko svojih prohtjeva i želja, pa sve do nada i snova, te naposljetku ustreba li i vlastita života. Duhovno očinstvo je autentično kada je ucijepljeno u Isusa Krista i po njemu u Presveto Trojstvo.

Bog na osobit način blagoslivlja i one muškarce koji nemaju vlastitog potomstva. I njima upućuje poziv na očinstvo, primjerice, povjeravajući im zadaću da na poseban način brinu za djecu koju će posvojiti. Čineći dobro i odgajajući ih u vjeri, djeca će ih u svoje vrijeme nazivati onim nježnim zazivom – *tata* – koji razgaljuje srce muškarca. Na poziv se može odgovoriti i na druge načine. Muškarac može ostvarivati duhovno očinstvo i tako da se odluči na udomljavanje, poučavanje ili općenito rad s djecom i mladima u Crkvi i društvu trudeći se riječju i primjerom usmjeravati ih prema Bogu.

Predivno je kada muškarci, bez obzira jesu li pozvani na bračni i obiteljski život ili na Bogu posvećen život, predano prakticiraju duhovno očinstvo i uzajamno surađujući donose Bogu ugodne plodove svoga zauzimanja.

Na temelju uvoda u raspravu kao i osobnog promišljanja te sadržaja razrade, temu duhovnog očinstva raspravite u dvije tematske skupine.

RAD U SKUPINI (A): *Duhovno očinstvo oženjenih muškaraca*

Pitanja:

- Po čemu se prepoznaje kada oženjen muškarac živi i razvija duhovnu dimenziju svojega očinstva? Kakvo je stanje u Hrvatskoj glede toga?
- U čemu se ono razlikuje od duhovnog očinstva Bogu posvećenih muškaraca? Koja su područja suradnje i uzajamnog nadopunjavanja?

RAD U SKUPINI (B): *Duhovno očinstvo Bogu posvećenih muškaraca*

Pitanja:

- Po čemu se prepoznaje kada Bogu posvećen muškarac živi i razvija duhovno očinstvo? Kakvo je stanje u Hrvatskoj glede toga?
- U čemu se ono razlikuje od duhovnog očinstva oženjenih muškaraca? Koja su područja suradnje i uzajamnog nadopunjavanja?

POTICAJI

Nakon što predstavnici skupina iznesu odgovore, napiši poticaje koji se u tebi javljaju kao plod kateheze u kontekstu:

1. vlastita duhovna rasta

2. onoga što možeš učiniti u svojoj obitelji kao »kućnoj crkvi«

3. onoga što možeš učiniti izvan svoje obitelji, u Crkvi i društvu.

ZAKLJUČNA MOLITVA

Oče naš...

Bože, Oče naš, podaj nam očevâ koji će autentično živeti duhovnu dimenziju svojega očinstva donijeti mnoge dobre plodove, te svećenike koji će svojim zauzimanjem, poput sv. Ivana Bosca, biti duhovni očevi mnoge djece. To te molimo po tvome Sinu Isusu Kristu, velikome svećeniku, koji živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen